

MAGYAR EMLÉKEK HOLLANDIÁBAN

HISTORISCHE OBJECTEN EN HERINNERINGEN

1) Franeker, Voorstraat 43 - Magyar peregrinusok Hollandiában

Ebben a házban volt hosszú időn keresztül a Franekeri Akadémián a XVII. századtól tanuló magyar diákok lakása. A régi magyar 'Burza' épületének falán fríz, holland és magyar nyelvű emléktábla van elhelyezve. Franeker – magyarul: Franekera – nagyon szeretett egyetemi város volt a magyar diákok között.

Dit was het woonadres van vele Hongaarse studenten, die eeuwenlang aan de Academie te Franeker hebben gestudeerd. Op het huis is een gedenkplaat aangebracht in het Fries, Nederlands en Hongaars.

2) Utrecht, Domplein, az Egyetem központi épülete - Magyar peregrinusok Hollandiában

Academiegebouw Universiteit te Utrecht, Domplein

Nagy dombormű az épület folyosójának a falán (néhány lépésre attól a teremtől, amelyekben 1579-ben Hollandia függetlenségét kikiáltották), amely egy magyar diákot ábrázol, aki a debreceni református Nagytemplomtól az utrechti Dóm felé gyalogol. A dombormű emlékül szolgál a magyar peregrinusoknak, akik a XVII. századtól mindmáig nagy számban tanultak holland egyetemeken, s különösképpen Utrechtben. Felírás: "Sanguine Christi conglutinati sumus", azaz "Krisztus vére által ötvözöttünk össze".

Groot reliëf aan de muur van het hoofdgebouw der Universiteit (op enkele meter afstand van de zaal, waar in 1579 de Unie van Utrecht tot stand kwam) met het beeld van een Hongaarse student lopend van de Grote Kerk te Debrecen naar de Domtoren te Utrecht, ter herinnering van de vele honderden studenten, die eeuwenlang tot op de huidige dag aan Nederlandse universiteiten hebben gestudeerd. Opschrift: "Sanguine Christi conglutinati sumus", "Door het bloed van Christus zijn wij met elkaar verbonden".

3) Utrecht, Domplein - 'Magyar kápolna'

Az Utrechti Egyetem főépülete (Domplein) és a Dóm között állt a XIX. század végéig egy kápolna, amelyet 'magyar kápolná'-nak neveztek. Itt tartották az utrechti magyar diákok istentiszteletüket. Erről emléktábla tanúskodik a magyar kápolna helyén levő kertben (a régi kerengőn), a jelenlegi templomkertben. A hollandiai magyarság az egyetemmel együttműködve 2001 március 29-én állította fel ezen emléktáblát.

Tussen de Dom en het hoofdgebouw van de Universiteit (Domplein) stond tot het einde van de 19. eeuw de zgn. 'Hongaarse Kapel', de kapel waar de Hongaarse studenten aldaar hun kerkdiensten hielden. Een gedenkplaat in de tegenwoordige tuin op deze plaats herinnert ons aan dit historische feit.

4) Harderwijk, Catherina kapel - Apáczai Csere János

A Harderwijk-i Catherina kápolna falán szobor van elhelyezve Apáczai Csere János (1625-1659) emlékére, aki 1651-ben az ottani egyetemen doktorált. Apáczai Csere János volt az első magyar nyelven író encyklopédista és pedagógus. A 'Magyar Logikátska' és a 'Magyar Encyklopaedia' írója. Feleségéről Aletta van der Maet-ról írta Áprily Lajos 'Tavaszi Házsongárdi temetőben' című ismert költeményét. Apáczai Csere János szobrát 2001 október 17-én leplezték le.

Aan de buitenmuur van de Catherina kapel te Harderwijk is een standbeeld aangebracht ter herinnering aan János Apáczai Csere (1625-1659), die in 1651 aan de Universiteit aldaar is gepromoveerd. Hij was de eerste encyklopedist in de Hongaarse taal en beklemtoonde de belangrijke functie van de moedertaal bij het onderwijs. In de filosofie volgde hij Descartes, in de theologie was hij presbyterian.

5) Amsterdam, Spuistraat 134 - Misztótfalusi Kis Miklós és az 'Aranyos Bibliá'-ja

Amszterdamban a Spuistraat 134. számú ház falán emléktábla tanúskodik arról, hogy ott dolgozott Misztótfalusi Kis Miklós (1650-1702) teológus, világhírű betűmetsző és nyomdász. A máig használt Jansonius antiqua nyomdai betűk az ő alkotása. A Bibliának 1590-ben Károli Gáspár által elkészített fordítását revideálta (1685) és a szöveget gyönyörű szép kivitelezésben az 'Aranyos Biblia' formájában saját költségén kiadta. Ennek első példányát az amszterdami Athenaeum Illustre-nek ajándékozta. Ezt a példányt mindmáig az Amszterdami Városi Egyetem könyvtára őrzi.

Aan de Spuistraat 134 te Amsterdam herinnert een plaquette aan de buitenmuur aan het feit, dat Miklós Kis van Misztótfalu (1650-1702) daar heeft gewerkt. Hij was theoloog, lettersnijder en drukker. De tot op heden gebruikte 'Jansonius'-drukletters zijn van zijn hand. Hij heeft een verbeterde bijbelvertaling gemaakt en deze in een aan buitengewoon mooie editie, de 'Gouden Bijbel', uitgevoerd. Het eerste exemplaar heeft hij aan de toenmalige Amsterdamse 'Athenaeum Illustre' geschonken. Dit wordt in de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam bewaard.

6) Nieuwe Kerk te Amsterdam - De Ruyter admirális és a magyar protestáns gályarabok

Admiraal De Ruyter en de Hongaarse predikanten

Az amszterdami 'Nieuwe Kerk', az 'Új Templom' (koronázási templom) kriptájában található Michiel de Ruyter admirális sírja. A sírbolt felett látható a magyarok piros-fehérvörös szalaggal ellátott ezüst koszorúja hálás emlékezetül azért, hogy 1676-ban De Ruyter admirális a holland parlament megbízásából kiszabadított 26 magyar protestáns lelkészt a nápolyi alkirály gályáiról, akiket hitük miatt az ellenreformáció idején gályarabságra ítélték.

A sírkamra egyik kulcsa a Magyar Református Egyház Zsinatánál van. Amint ismeretes Debrecenben a református Nagytemplom mögött áll De Ruyter Admirális emlékoszlopa.

Onder de Nieuwe Kerk te Amsterdam bevindt zich het graf van admiraal Michiel de Ruyter. Bovenop zijn tombe is de zilveren krans te zien van de Hongaarse protestanten ter herinnering aan het feit, dat Michiel de Ruyter in 1676, in opdracht der Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden, 26 wegens hun geloof tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten heeft bevrijd van de galeien van de Onderkoning van Napels.

7) Emléktábla Vlissingenben a magyar gályarab-prédikátorok emlékére

Gedenkplaat in Vlissingen ter gedachtenis van Hongaarse predikanten

2007 szeptember 24-én, hétfőn délután 2 órakor a vlissingeni Nagytemplomban emléktáblát lepleztek le azoknak a magyar gályarab-prédikátoroknak az emlékére, akiket Michiel de Ruyter admirális, a Holland Államtanács utasítására 1678-ban Nápolyban a gályarabságból felszabadított. A vlissingeni református gyülekezet a felszabadított lelkészeket utólag felvette saját volt lelkészei közé és az ő nevük most ott olvasható a vlissingeni egyház volt lelkészei sorában a templomban.

Op 24 september 2007 werd in de Grote Kerk te Vlissingen een gedenkplaat onthuld ter gedachtenis van de predikanten, die in 1678 door admiraal Michiel de Ruyter te Napels, overeenkomstig de aanwijzingen der Staten-Generaal, van de galeien zijn bevrijd. De Protestantse gemeente te Vlissingen heeft de bevrijdde predikanten alsnog in de rij van haar eigen predikanten opgenomen. Hun namen zijn thans te lezen op de lijst van de predikanten van deze gemeente in de Grote Kerk aldaar.

8) Pilinszky János Emlékhely Leidenben

A Stichting Tegenbeeld, amely alapítvány névéhez több mint száz világirodalmi gyöngyszem falra festése és egy erről szóló szép kiadvány fűződik, Leidenben a Rijnsburgerweg 144. számú ház falára festette Pilinszky János: 'A mélypont ünnepélye' című versét. A vers holland fordítása a Rijnsburgerweg 146. számú ház falán díszlik. A verset Dedinszky Erika fordította hollandra. Az ünnepélyes avatásra 2004. novemberében került sor.

De Stichting Tegenbeeld in Leiden plaatst juwelen van de wereldliteratuur op de muren van huizen in Leiden. Een gedicht van János Pilinszky: 'Feest van het dieptepunt' werd aangebracht op de muren van huizen Rijnsburgerweg 144 en 146 te Leiden in het Hongaars en in het Nederlands in de vertaling van Erika Dedinszky. De tekst werd onthuld in november 2004.

Pilinszky János: A mélypont ünnepélye	János Pilinszky: Feest van het dieptepunt
<p>Az ólak véres melegében ki mer olvasni? És ki mer a lemenő nap szálkamezejében, az ég dagálya és a föld apálya idején útrakelni, akarhová?</p> <p>Ki mer csukott szemmel megállani ama mélyponton, ott, ahol mindig akad egy utolsó legyintés, háztető, gyönyörű arc, vagy akár egyetlen kéz, fejbólintás, kézmozdulat?</p> <p>Ki tud nyugodt szívvel belesimulni az álomba, mely túlcsap a gyerekkor keservein s a tengert marék vízként arcához emeli?</p>	<p>In de bloedige warmte van de kotten, wie durft nog te lezen? En wie durft in het splinterveld van de ondergaande zon, tijdens de vloed van de hemel en de eb van de aarde nog op reis te gaan, waar ook heen?</p> <p>Wie durft met de ogen dicht stil te houden op het dieptepunt, daar waar zich altijd nog weer een laatste wuiven voordoet, een dak, een beeldschoon gelaat of desnoods een hand, een hoofdknik, handgebaar?</p> <p>Wie durft zich met een gerust hart weg te laten zinken in de droom die over het bittere leed der kinderjaren heenspoelt en de zee als een handkom water naar je gezicht tilt?</p>

9) Hágai Királyi Levéltár - 1956-os Forradalmi Zászló

Koninklijk Huisarchief te Den Haag - 'Verzetsvlag' van 1956

A hágai Királyi Levéltárban őrzik azt a magyar forradalmi zászlót, melyet 1956-ban a magyar menekültek Juliana holland királynőnek nyújtottak át az utrecht-i Juliana Hal-ban. Ezt a zászlót a királynő ötévente a Hollandiai Magyar Szövetség rendelkezésére bocsátja a Forradalom és Szabadságharc emlékűnnepén. A világon sehol másutt nem őriznek 1956-os forradalmi zászlót ily módon, az ország legszentebb ereklyéi között.

In het Koninklijk Huisarchief te Den Haag wordt de 'Verzetsvlag' bewaard, die de Hongaarse vluchtelingen in 1956 in de Juliana Hal te Utrecht aan H.M. Koningin Juliana hebben overhandig ten teken van hun dankbaarheid voor de ontvangst der vluchtelingen hier te lande, na de Hongaarse Revolutie in dat jaar bloedig werd neergeslagen door de Sovjet-Unie. De vlag wordt door H.M. de Koningin aan de Hongaarse Federatie in Nederland éénmaal per vijf jaar ter beschikking gesteld ter herdenking van de Revolutie en Vrijheidsstrijd. Nergens anders ter wereld wordt een Hongaarse Verzetsvlag 1956 bewaard op een soortgelijke plaats, temidden van de relieken van het land.

10) 1956-os Emléktábla Amszterdamban / Herdenkingsbord 1956 - Amsterdam

2006 november 4-én, az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharc leverésének 50. évfordulója alkalmából Amszterdam városa és a Hollandiai Magyar Szövetség szervezésében ünnepélyes emléktábla avatást tartottak Amszterdamban, a Vrijheidslaan-on (a Victoriaplein sarkán). Az emléktáblát Job Cohen, Amszterdam polgármestere és Szentiványi Gábor a Magyar Köztársaság hollandiai nagykövete leplezte le. 1956 novemberéig ezt az amszterdami sugárutat Stalinlaan-nak hívták. A Magyar Forradalom leverésének napján az amszterdami polgárok kimentek az utcára és leverték a 'Stalinlaan' utcatáblát. Azóta hívják ezt az utat Vrijheidslaan-nak.

Op 4 november 1956 vond een historische gebeurtenis plaats. Op die dag werd door de Sovjet-Unie de Hongaarse Revolutie en Vrijheidsstrijd neergeslagen. Door burgers van Amsterdam werd op dezelfde dag spontaan de naam 'Stalinlaan' vervangen door de naam 'Vrijheidslaan'. Dit werd enkele dagen later door de gemeenteraad goedgekeurd. Om dit feit te herdenken werd op zaterdag 4 november 2006 een herdenkingsbord onthuld door de burgemeester van Amsterdam, de heer Job Cohen en Gábor Szentiványi, ambassadeur van Hongarije. Dit evenement was door de Hongaarse Federatie in Nederland en Stad Amsterdam - Stadsdeel Zuideramstel georganiseerd.

11) 1956-os Emléktábla 'Heerewegen' Zeistben - Gedenkplaat 'Heerewegen' in Zeist

Az 1956-ban Hollandiába menekült magyar diákok 2006 november 23-án emléktáblát avattak Zeistben, ahol annakidején fogadták őket (Arnhemse Bovenweg 80, 3708 AH Zeist). A holland nyelvű felirat fordítása: "1956 Heerewegen 2006

Mély hálával gondolunk vissza arra, ahogy fogadtak minket Huize Heerewegen-ben. A Zeist-i polgárok és egész Hollandia lakossága mindent megtett azért, hogy minket tovább segítsenek az életben és megtanítsanak minket a Szabadsággal élni. Hálas köszönet mindezért! A Magyarországról menekült diákok."

In 1956 uit Hongarije naar Nederland gevluchte studentes en studenten hebben een gedenkplaat onthuld in Zeist (Arnhemse Bovenweg 80, 3708 AH Zeist), waar zij destijds werden ontvangen.

Opschrift: "1956 Heerewegen 2006

Vol waardering denken wij terug aan onze opvang in Huize Heerewegen. Mensen van Zeist, mensen van heel Nederland hebben zich ingespannen om ons op weg te helpen, ons te leren omgaan met vrijheid. Onze dank daarvoor! De uit Hongarije gevluchte studentes en studenten."

12) Amszterdami Történeti Múzeum - 'Magyarok Hollandiában'

Amsterdams Historisch Museum

"Magyarok Hollandiában" – a magyar bevándorlók első maradandó megörökítése az Amsterdams Historisch Museum-ban. Az állandó kiállítás 1999. december 11-én nyílt meg a felújított múzeumban (Kalverstraat 2). Az első emeleti 'bevándorlók' kiállítási termében megemlékeznek az akkor 70 éves Amszterdami Hungária Klubról 1929-ről és annak reprezentáns képviselőjéről Darázdsi Józsefről. Az 1929-ben alapított Amszterdami Hungária Klub Nyugat-Európa legrégebb, megszakás nélkül, még ma is működő magyar kulturális és társadalmi szervezete (a grazi magyar egyesület után, amely a XIX. században alakult meg, az akkori Monarchiában).

In de 'migranten vitrine' op de 1e etage van het Amsterdams Historisch Museum (Kalverstraat 2) wordt er een beknopt overzicht gegeven over de Hongaren in Amsterdam en in het bijzonder over József Darázdsi, die 40 jaar voorzitter van de Hungaria Club 1929 was.

13) Az Amszterdami Concertgebouw - 'Magyar vonósnégyes'

Az amszterdami Concertgebouw-ban áll egy szobor a 'Magyar Vonósnégyes' címmel. Alkotta: Ubo Scheffer, szobrászművész. Leleplezték: 1967. november 23-án.

In het Concertgebouw staat een beeld getiteld 'Hongaars Strijkkwartet'. Beeldhouwer: Ubo Scheffer. Onthuld op 23 november 1967.

14) Árpádházi Szent Erzsébetet ábrázoló üvegablak a Vianen-i római katolikus templomban

Heilige Elisabeth van Hongarije in de rooms katholieke kerk in Vianen

Árpádházi Szent Erzsébet (Sárospatak, 1207. - Marburg, 1231. november 17.) II. András magyar király és merániai Gertrúd lánya volt. A magyar történelem mint egyik legkiemelkedőbb Árpád-házi szentjeként tartja számon. Házassága révén német nyelvterületen is igen ismert (Thüringiai Szent Erzsébet). Hollandiában mint Heilige Elisabeth van Hongarije ismerik és számos templom üvegablakán ábrázolják, köztük pl. a Vianen-i római katolikus templom ablakán (Brederodestraat 2).

De heilige Elisabeth van Hongarije (1207 Sárospatak – 17 november 1231 Marburg) was de dochter van Andreas II van Hongarije en Gertudis van Meran. Zij wordt als één der belangrijkste heiligen uit het huis der Árpáden beschouwd. Door haar huwelijk ook in Duitstalige gebieden bekend onder de naam van Elizabeth van Thüringen. In Nederland is zij als Elizabeth van Hongarije bekend. Er zijn verschillende ziekenhuizen naar haar vernoemd en haar beeltenis is te zien in verschillende kerken, w.o. op één der vensters van de r.k. kerk in Vianen (Brederodestraat 2).

15) Árpádházi Szent Erzsébet – falfestmények és szobor Rotterdamban

Heilige Elisabeth van Hongarije in de rooms katholieke kathedraal in Rotterdam

A rotterdami Szent Lőrinc és Szent Erzsébet székesegyházban (Matthenesserlaan 307) Árpádházi Szent Erzsébet életéről falfestmények és egy szobor látható.

In de Sint Laurentius en Sint Elisabeth kathedraal te Rotterdam (Matthenesserlaan 307) zijn muurschilderingen en een standbeeld met gebeurtenissen uit het leven van Sint Elisabeth van Hongarije te zien.

16) Árpádházi Szent Erzsébet – szobor és festett ólomüvegablak Delftben
Heilige Elisabeth van Hongarije in de Maria van Jessekerk te Delft

Delftben a Maria van Jesse templomban (Burgwal 20, Delft) Árpádházi Szent Erzsébet két alkalommal is ábrázolva van. Egyszer szoborformában, mint Thüningiai Szent Erzsébet. Másodszor festett ólomüvegablakon, mint Szent Erzsébet. / *In de Maria van Jesse r. kath. kerk in Delft, Burgwal 20 is de Heilige Elisabeth van Hongarije tweekeer afgebeeld. Eenmaal in een standbeeld als de Heilige Elisabeth van Thüringen en eenmaal in een glas-in-lood-raam als de Heilige Elisabeth.*

17) Emléktábla Groningenben Szent-Györgyi Albert emlékére
Gedenkplaat in Groningen ter nagedachtenis van Albert Szent-Györgyi

2007 június 20-án a Groningeni Egyetem Fiziológiai Intézetének dísztermében ünnepséget rendeztek Szent-Györgyi Albert emlékére, aki 1922 és 1926 között a Groningeni Egyetemen dolgozott. Szent-Györgyi Albert orvos-kémikus 1937-ben kapott Nobel-díjat a C-vitamin felfedezéséért. A Fiziológiai Laboratórium régi épületének falán kétnyelvű emléktábla őrzi emlékét. Cím: Bloemensingel 1, Groningen.

Op 20 juni 2007 werd in de grote zaal van het Fysiologisch Instituut van de Universiteit van Groningen een Nederlands-Hongaarse plaquette onthuld ter herinnering aan Albert Szent-Györgyi, de Hongaarse Nobelprijswinnaar, die tussen 1922 en 1926 in Groningen heeft gewerkt aan zijn onderzoek betreffende de Vitamine C. Adres: Bloemensingel 1, Groningen.

18) Zsolnay kerámia a Hágai Békepalotában
Zsolnay-keramiek in het Vredespaleis te Den Haag

A Hágai Békepalotában (Carnegieplein 2, Den Haag) két csodálatos Zsolnay padlóváza díszíti az épület belsejét. *In het Vredespaleis (Carnegieplein 2, te Den Haag) zijn twee schitterend mooie reuze vazen te zien, vervaardigd in de Zsolnay keramische fabrieken in Hongarije.*

19) A hágai Szent Gerardus Majella templom magyar építésze és képzőművészei

Hongaarse architect en kunstenaars in de Heilige Gerardus Majellakerk te Den Haag

Egy 1982-ben lebontott templom helyén 1985-ben idősek otthonát építettek, melynek földszintjén kialakítottak egy 150 férőhelyes templomot. A templomot és az idősek otthonát a Hollandiában élő Polgár Kornél építész tervei alapján építették. A templomban két magyar képzőművész alkotásai is megtalálhatók: Háger Ritta Munkácsy-díjas textilművész faliszőnyege és Rác Gábor tűzzománcművész alkotása, a kereszt és a tabernákulum. Cím: Heilige Gerardus Majellakerk, Rijswijkseweg 532, Den Haag.

Op de plaats van een afgebroken kerk werd in 1985 een verzorgingshuis gebouwd met een kerk op de begane grond. Het tehuis zowel als de kerk werd ontworpen door de bekende Hongaarse architect Kornél Polgár. In de kerk zijn de kunstwerken van twee Hongaarse beeldende kunstenaars te zien, t.w. het wandkleed van Ritta Háger, en het kruis en het tabernakel van de hand van de emailist Gábor Rác. Adres: Heilige Gerardus Majellakerk, Rijswijkseweg 532, Den Haag.